

Dvacátá první Mezinárodní olympiáda v lingvistice

Brasília (Brazílie), 23.–31. července 2024

Řešení úloh soutěže jednotlivců

Úloha č. 1. Struktura slovesného tvaru:

1. podmět (**t-** 1. os. jedn. č., **mæt-** 1. os. dv. č./1. os. mn. č., **Ø** 2. os. jedn. č., **ne-** 3. os. dv. č.=3. os. mn. č.)
2. **ə** se na daném místě objeví pouze tehdy, pokud je zapotřebí vyhnout se shluku dvou souhlásek na počátku nebo konci slova či shluku tří souhlásek na kterékoliv pozici.
3. čas (**ku-** přítomný, **je-** budoucí, **Ø** minulý)
4. **ine-**: přímý předmět = 1. os. jedn. č. (podmět = 2. os. dv. č./2. os. mn. č.)
5. slovesný kořen
6. **-la**: podmět/přímý předmět = 1. os. mn. č./2. os. mn. č.
7. čas (**-ŋ** přítomný/budoucí, **-Ø** minulý)
8. **ə** se na daném místě objeví pouze tehdy, pokud je zapotřebí vyhnout se shluku dvou souhlásek na počátku nebo konci slova či shluku tří souhlásek na kterékoliv pozici.
9. **-tək**: podmět = 2. os. dv. č./2. os. mn. č. (přímý předmět = 1. os. jedn. č.);
přímý předmět (**-tək** 2. os. dv. č./2. os. mn. č., **-n** 3. os. jedn. č., **-net** 3. os. dv. č., **-new** 3. os. mn. č.)

Hláskové změny:

1. koncová samohláska předpony mizí, pokud předchází další samohlásce;
2. **t+j > cc**, **t+l > ll**, **t+n > nn**, **t+ŋ > ŋŋ**;
3. pokud se ve slově vyskytuje **a**, všechny hlásky **e/i/u** se v daném slově změny na **a/e/o**.

(a)	19.	kulleŋən	<i>ty ho vedeš</i>
	20.	jinejguŋtək	<i>vy_(dv) mě kousnete</i>
	21.	tekminnew	<i>já jsem je_(mn) chytil</i>
	22.	təjohallaŋtək	<i>já na vás_(mn) počkám</i>
	23.	mətkonŋevlaŋən	<i>my_(mn) ho posíláme</i>
(b)	24.	<i>ty je_(dv) uvidíš</i>	jelhuŋnet
	25.	<i>my_(mn) jsme ho kousli</i>	mətəjgolan
	26.	<i>vy_(mn) mě chytáte</i>	kenakmellaŋtək
	27.	<i>oni vás_(dv) posílají</i>	nekunŋivŋətək
	28.	<i>vy_(dv) jste mě vedli</i>	inelletək

Úloha č. 2. vlastněné_a-sfx_a-POSS_b majitel_b-sfx_b

r. m.

- zvířata: *lev, leopard, plameňák*
- předměty, části těla: dlouhé/tenké
	jedn. č.	mn. č.
sfx	-∅	-bii *
POSS	-ma	-itcha *

r. ž.

- zvířata: *zebra, impala, slon, pavián, žirafa*
- předměty, části těla: krátké/tlusté
	jedn. č.	mn. č.
sfx	-ko	-bee
POSS	-sa	-eta

* e, o > i, u před koncovkami množného čísla mužského rodu
(zahrazené mezilehlým a, např. **zzokwana-bii**)
-bii-itcha > -biitcha

- (a) 19. **wiriko** — D. *krátký, tlustý kořen*
20. **roobee** — C. *rohý* (např. *dikdiků*)
21. **mu'a** — B. *tenký proutek*
22. **zzahubii** — A. *ocasy* (např. *leopardů*)
- (b) 23. **gariko** — *auto* (= *krátký kamión*)
24. **makubii** — *vysoké hrnce*
25. **hazzakeko** — *zlodějka*
26. **dongobee** — *zebry*^{m/ž}
27. **zzahoko** — (*krátký, tlustý*) *ocas*
28. **nqibii** — *leopardi*^{m/ž}
- (c) 29. *noha plameňáka*^{m/ž} — **uphukwama gogogogo**
30. *hlíza V. pseudolablab zebry*^{m/ž} — **shumukosa dongoko**
31. *rohý impalích samců* — **ruubiitcha puphubii**
32. *tlustý klacek cizích žen* — **mu'akoeta uhuyitibee**
33. *vysoký hrnec chlapců* — **makuitcha eratibii**
34. *dlouhé, tenké kořeny impaly*^{m/ž} — **wiribiisa pophoko**

Úloha č. 3.

- $A \text{ B-ane } X \begin{cases} \text{rä} & \text{— pokud A je žena} \\ \text{yé} & \text{— pokud A je muž} \end{cases}$

– A = příbuzný B

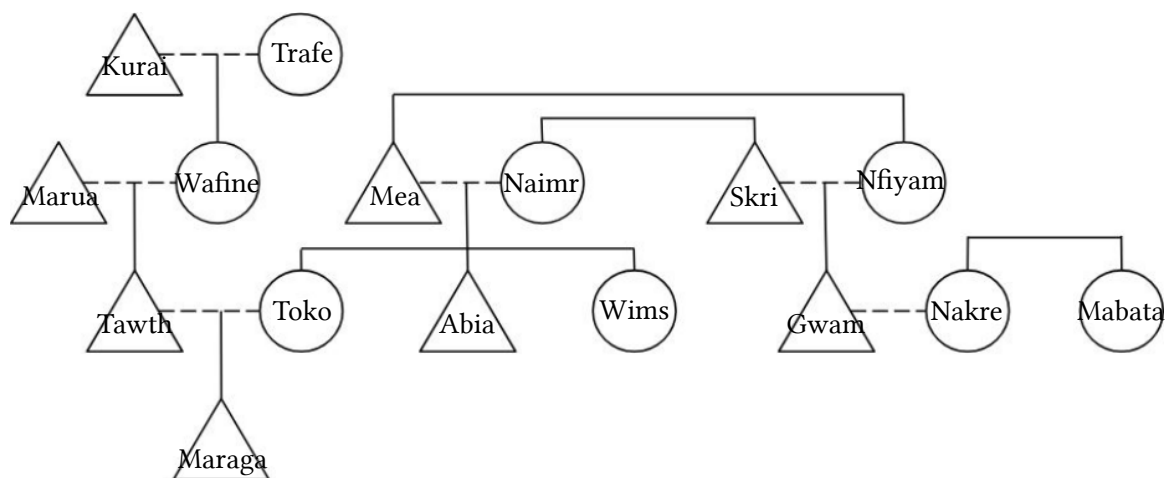
– X = výraz pro příbuzenský vztah

• ɲafe	otec	B	bratr
ɲame	matka	D	dcera
nge	dítě	F	otec
zath	dědeček, vnuk	H	manžel
zath ɲare	babička, vnučka	M	matka
nane	starší sourozenec	S	syn
ngth	mladší sourozenec	W	manželka
enat	zeť	Z	sestra
ɲäwi	ujec (tj. matčin bratr)		

výrazy po výměně sester:

bäiɲaf	MB = FZH, ZS = WBS, BS = HZS
bäiɲam	FZ = MBW, ZD = WBD, BD = HZD
yamit	dítě bäiɲaf a bäiɲam
yumad	yamitova manželka

(a)

- (b)
1. **bäiɲam rä**
 2. **enat yé**
 3. **zath ɲare rä**
 4. **nge yé**
 5. **Nakreane**
 6. **rä**

(c) Skri Abiaane bäiɲaf yé.

Úloha č. 4.

- (a) 1. **ɕum 'aa'** (chodidlo — nádoba): C. *žabky (obuv)*
2. **dâw ɕuum** (člověk — chodidlo): I. *chodidlo*
3. **dâw nōr** (člověk — ústa): B. *ústa*
4. **dâw nōr keet** (člověk — ústa — list/jazyk (část těla)): H. *jazyk (část těla)*
5. **dâw tôog** (člověk — dcera): F. *dcera*
6. **dâw sōb pis piis** ((člověk — ruka — malý) — malý): D. *malíček*
7. **dâw tôoj** (člověk — nos): J. *nos*
8. **dōo' piis** (učinit — malý): E. *snížit*
9. **sōb dak** (ruka — položit): A. *prsten*
10. **suk 'aa'** (mouka — nádoba): G. *plechovka mouky*
11. **be keet** (strom — list/jazyk (část těla)): M. *list*
12. **be tum** (strom — semeno/oko): Q. *semeno*
13. **yak yaa'** (maniok — péct): T. *macaxeira*
14. **yak nâax** (maniok — voda): S. *tucupi*
15. **nâx pôog** (voda — velký): P. *hlavní řeka*
16. **nâx taax** (voda — tapír): L. *kapybara*
17. **taax 'uuy** (tapír — ochočený): K. *ochočený tapír*
18. **tum tâag** (semeno/oko — vědět): N. *brýle*
19. **yon 'uuy** (mravenečník — ochočený): R. *ochočený mravenečník*
20. **yon tôoj** (mravenečník — nos): O. *revolver*
- (b) 21. **dâw sōb piis** (člověk — (ruka — malý)): *prst na ruce*
22. **dâw sōob pis** ((člověk — ruka) — malý): *malá ruka*
23. **dâw ɕum piis** (člověk — (chodidlo — malý)): *prst na noze*
- (c) 24. **potok — nâx piis** (voda — malý)
25. **malý tapír — taax pis** (tapír — malý)
26. **oko — dâw tum** (člověk — semeno/oko)
27. **vnučka — dâw tôg tôog** (člověk — (dcera — dcera))

Úloha č. 5. Slovosled:

- S V (S = podmět nepřechodného slovesa; V = sloveso)
- A-lu V P (A = podmět přechodného slovesa; P = přímý předmět)

Podstatné jméno:

	třídy podstatných jmen:	P = S	A
	ženy	rra-	rru-
(♀)	muži	nya-	nyu-
(♂)	muži = zvířata	Ø-	ki-
(♀)	zvířata	Ø-	ji-
	jedlé věci	ma-	
	mn. č.	li-	linji-

Sloveso:

- čas (j- přítomný průběhový, k- budoucí/minulý)
- (přímý předmět)
- podmět

	třídy podstatných jmen:	P	S	A
	ženy	arr-	anda-	anda-
(♀)	muži	any-	iwa-	ilu-
(♂)	muži = zvířata	Ø-	a-	ilu-
(♀)	zvířata	Ø-	i-	inju-
	jedlé věci	Ø-	Ø-	Ø-
	mn. č.	al-	alu-	alu-

- slovesný kořen
- čas (-Ø minulý, -nji přítomný průběhový, -la budoucí)

- (a) 15. mirningiya ka-wulumala — *Muž poběží.*
 16. nyu-munangalu kalilu-wudurruma li-wakuku — *Bílý muž nakrmil psy.*
 17. linji-ardulu jalu-wubanji ma-burlurlu — *Chlapci/dívky (děti) pečou chleba.*
 18. rru-nhanawalu janda-athamanji ardu — *Žena pronásleduje chlapce (jedn. č.).*

- (b) 15. ♂
 16. ♀
 17. ?
 18. ♂

- (c) 19. *Pes pronásledoval dívku.*
 ♀ ji-wakukulu karrinju-athama rra-ardu
 ♂ ki-wakukulu karrilu-athama rra-ardu
 20. *Těhotná žena krmí staré ženy.*
 ♀=♂ rru-walkurulu jalanda-wudurrumanji li-bardibardi
 21. *Starý muž vyléčil yanyuuského muže.*
 ♀ nyu-malbulu kanyilu-yabima nya-yanyuwa
 ♂ ki-malbulu kilu-yabima yanyuwa
 22. *Klokan se vrátí.*
 ♀ wunala ki-wanila
 ♂ wunala ka-wanila